

Brussel, 29.1.2020
COM(2020) 37 final

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ
VAN DE REGIO'S**

Werkprogramma van de Commissie voor 2020

Een Unie die de lat hoger legt

1. Een Unie die de lat hoger legt

Een recordaantal Europeanen heeft zijn stem laten horen tijdens de Europese Parlementsverkiezingen van vorig jaar. Zij hebben de Europese instellingen en leiders een duidelijke opdracht gegeven: **wees moedig en krachtdadig bij het aanpakken van onze intergenerationale uitdagingen**. Zij verwachten dat hun Unie resultaten boekt waar dat er het meest toe doet. De Europese Commissie is vastbesloten om gehoor te geven aan deze oproep en te bouwen aan een Unie die de lat hoger legt.

Het komende jaar en het komende decennium heeft onze Unie een unieke kans om het voortouw te nemen in de overgang naar een **eerlijk, klimaatneutraal en digitaal Europa**. Deze dubbele (ecologische en digitale) transitie zal voor ons allemaal gevolgen hebben: voor elk land, voor elke regio, voor eenieder. Zij zal door alle geledingen van onze samenleving en onze economie heen lopen. Om kans op slagen te hebben, zal zij echter rechtvaardig moeten zijn en voor iedereen moeten werken. De Europese Unie kan de kansen van de dubbele transitie slechts ten volle benutten als we gebruik maken van al onze sterke punten en onze diversiteit. Daarbij moeten we altijd blijven strijden voor gelijkheid, onze waarden hooghouden en de rechtsstaat verdedigen.

Dat is de drijvende kracht achter dit eerste jaarlijkse werkprogramma van de Commissie. Het bevat de belangrijkste initiatieven die de Commissie van plan is in haar eerste jaar te nemen, met inbegrip van de voornemens voor de eerste 100 dagen. Het is toegespitst op de **zes kernprioriteiten die zijn uiteengezet in de politieke beleidslijnen van voorzitter Von der Leyen**. Het weerspiegelt ook de belangrijkste prioriteiten van het Europees Parlement en die van de strategische agenda van de Europese Raad voor 2019-2024.

Er is volop ruimte voor optimisme en trots. Na jaren van crisisbeheer **kan Europa nu weer vooruitkijken**. Dit werkprogramma geeft de koers aan en biedt ons de mogelijkheid oplossingen te vinden voor kwesties die ons in het verleden hebben verdeeld.

De context waarin we aan de slag gaan, verandert steeds sneller. De huidige wereldorde wordt bepaald door latente spanningen, economische onzekerheid, uitbarstende conflicten en bewegende geopolitieke vlakken. Het precaire karakter van de wereld rondom ons komt niet alleen tot uiting in andere delen van de wereld, maar ook op ons eigen continent. De behoefte aan een sterke en verenigde Europese Unie, die haar volle diplomatieke, economische en politieke gewicht in de schaal werpt, is duidelijker en belangrijker dan ooit. Dit komt tot uiting in het werkprogramma van deze **geopolitieke Commissie**. Bij alle geplande acties en initiatieven zal sterk de nadruk worden gelegd op extern optreden.

Als Europa de hoge verwachtingen van de burger en de ambities die we onszelf hebben gesteld, wil waarmaken, zullen we daarvoor de middelen moeten vinden. De Unie heeft behoefte aan een nieuwe **langetermijnbegroting** die flexibel is en is toegesneden op onze prioriteiten en uitdagingen. De voorstellen die de Commissie al ter tafel heeft gelegd, vormen hiervoor een goede basis en wij zullen deze waar nodig aanpassen om onze ambities te helpen waarmaken. De Commissie staat klaar om het Europees Parlement en de Raad te steunen, zodat we tegen 1 januari 2021 over een evenwichtige en ambitieuze langetermijnbegroting beschikken. Hierdoor zullen onze investerings- en uitgavenprogramma's vanaf de eerste dag operationeel zijn.

Er liggen ook ongekende uitdagingen voor ons. We zullen moeten onderhandelen over een nieuw partnerschap met het Verenigd Koninkrijk, een land dat buiten onze Unie een partner, bondgenoot en vriend zal blijven. Wij zijn bereid om dit partnerschap een niet eerder geziene

reikwijdte te geven die veel verder gaat dan alleen handel. We mogen de omvang van deze taak niet onderschatten. Net als tijdens de onderhandelingen over het terugtrekkingsakkoord zal de Commissie tijdens het hele onderhandelingsproces maximale transparantie waarborgen ten aanzien van de andere EU-instellingen, de lidstaten en het publiek.

Voor het uitvoeren van onze ambitieuze agenda zal de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling van de Verenigde Naties ons kompas zijn. In deze geest zullen we de **doelstellingen voor duurzame ontwikkeling van de Verenigde Naties centraal stellen in onze beleidsvorming**. Zij zullen als leidraad dienen voor onze werkzaamheden in alle sectoren, zowel bij het interne als het externe optreden, en zullen blijf geven van onze inzet voor duurzame ontwikkeling zowel binnen de Unie als daarbuiten. Als onderdeel hiervan zullen we het Europees semester heroriënteren door de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling in het semester te integreren, en zullen we onze aanpak voor het algemene beheer en de uitvoering van de doelstellingen voorstellen.

Om de in dit werkprogramma beschreven acties uit te voeren, zullen de instellingen als team moeten optreden. Zoals uiteengezet in de politieke beleidslijnen, is deze Commissie vastbesloten te bouwen aan een bijzondere relatie met het Europees Parlement en steunt zij in het kader daarvan **een initiatiefrecht voor het Parlement**.

Ten slotte wordt in dit werkprogramma gebruik gemaakt van de **strategische prognose** – een onmisbaar en steeds prominenter instrument. Dit weerspiegelt de behoefte aan meer inzicht in de trends op lange termijn en belangrijke verschuivingen die bepalen hoe ons leven, ons werk, onze economieën, ons milieu en onze samenlevingen er zullen uitzien, en de mondiale machtsstructuren en onze strategische autonomie zullen beïnvloeden.

Door beter te begrijpen en te anticiperen op wat er in het verschiet ligt, kunnen we beleid ontwikkelen en uitvoeren waarmee Europa de ontwikkelingen voor kan blijven. Zo moeten we ons voorbereiden op het effect van een langere levensverwachting en een toenemende wereldbevolking op de beschikbaarheid van natuurlijke hulpbronnen of op migratiestromen, pensioenen en gezondheidszorg. Tegelijkertijd moet onze aandacht ook gaan naar de bevolkingsafname in een groot deel van de EU, met inbegrip van de ontvolking van het platteland.

Er zijn nog veel meer sprekende voorbeelden die aantonen hoe belangrijk het is de best mogelijke kennis te vergaren over opkomende risico's en kansen, alsook over de oorzaken en gevolgen daarvan. Strategische prognoses zullen ons helpen **een pragmatischer langetermijnaanpak te hanteren** om ons wereldleiderschap veilig te stellen en ons beleid voor de komende jaren te sturen.

De belangrijkste initiatieven die hieronder en in de bijlagen bij dit werkprogramma worden opgesomd, vertellen het verhaal van wat we willen bereiken. Zij vormen geen volledige of definitieve lijst en zijn voor het leesgemak gegroepeerd onder zes kernprioriteiten. De positie van een initiatief verandert niets aan de verantwoordelijkheden die zijn uiteengezet in de opdrachtbrieven die de leden van het college van voorzitter Von der Leyen hebben ontvangen. In de loop van het jaar zullen meer uitdagingen en kansen ontstaan en de Commissie zal klaar zijn om snel op te treden.

2. Uitvoering van de zes kernprioriteiten

2.1. Een Europese “Green Deal”

Onze planeet en de mensen gezond houden, is de meest urgente uitdaging, verantwoordelijkheid en kans voor Europa. Dat is de cruciale opdracht van onze tijd. De wereldwijde temperatuurstijging, de uitputting van natuurlijke hulpbronnen en het aanhoudende verlies aan biodiversiteit, samen met de toename van bosbranden, overstromingen en andere natuurrampen, ondermijnen onze veiligheid en welvaart.

De Europese Green Deal is ons antwoord daarop. Hij zal ons uiterlijk in 2050 klimaatneutraal maken, met de nadruk op aanpassing. Hij zal bijdragen tot de bescherming en het behoud van de biodiversiteit, het natuurlijk erfgoed en de oceanen die onze Unie zoveel welvaart brengen. Dit zal gebeuren door onze economie en industrie innovatiever en meer hulpbronnefficiënt, circulair en concurrerend te maken. **De Europese Green Deal is onze nieuwe groeistrategie.** Hij zal helpen banen te scheppen en Europa wereldwijd concurrerder te maken. Onze nieuwe industriële strategie zal van essentieel belang zijn om dit te realiseren als een katalysator voor zowel de ecologische als de digitale transitie.

De Europese Green Deal voorziet in een routekaart met beleidslijnen en maatregelen om de transformatieve verandering teweeg te brengen die we in alle sectoren nodig hebben. Een groot aantal daarvan zal in het eerste jaar van de mandaatsperiode van de Commissie worden uitgevoerd en vormt een belangrijk onderdeel van dit werkprogramma.

Centraal daarin staat de eerste **Europese klimaatwet**, die bindende klimaatneutraliteit tegen 2050 tot doel heeft. Op basis van een uitgebreide effectbeoordeling en onze analyse van de nationale energie- en klimaatplannen zal de Commissie een nieuw **EU-streefdoel voorstellen voor de vermindering van broeikasgasemissies tegen 2030**. En terwijl de Europese Unie zichzelf ambitieuze doelen stelt, zal zij ook het voortouw blijven nemen bij de internationale onderhandelingen om de streefdoelen van de belangrijkste uitstoters te verhogen, in de aanloop naar de Conferentie van de Verenigde Naties over klimaatverandering van 2020 in Glasgow.

De Europese Green Deal stelt maatregelen voor in de hele economie. In deze geest zal de Commissie een strategie voorstellen voor **slimme sectorintegratie** en een **renovatiegolf**. In het kader van de inspanningen ter bevordering van een duurzame blauwe economie zal de Commissie ook een nieuwe aanpak voorstellen om het potentieel van Europa op het gebied van **hernieuwbare offshore-energie** te benutten. Dit zal burgers helpen toegang te krijgen tot betaalbare schone energie en zorgen voor meer energievoorzieningszekerheid. De Commissie zal ook een overkoepelende **strategie voor duurzame en slimme mobiliteit** voorstellen om onze vervoerssector te moderniseren en te vergroenen.

Deze transitie zal er ook voor zorgen dat we dingen op een andere manier gaan gebruiken, produceren en consumeren. Het **nieuwe actieplan voor de circulaire economie** zal ons productie- en consumptiesysteem helpen transformeren teneinde de ecologische en CO₂-voetafdruk ervan te verkleinen.

De Europese Green Deal heeft ook betrekking op het aanpakken van het alarmerende verlies aan biodiversiteit en gezonde ecosystemen, dat de veerkracht van onze natuur, ons welzijn en onze economie bedreigt. In dit verband zal de Commissie een nieuwe **EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030** voorstellen om ervoor te zorgen dat we de natuurlijke omgeving die ons allen zo dierbaar is, kunnen behouden en beschermen. Een **“van boer tot bord”**-strategie voor de hele voedselketen zal onze landbouwers helpen om de Europeanen op

een meer duurzame manier van kwalitatief, voedzaam, betaalbaar en veilig voedsel te voorzien.

De hoge ambitie van Europa en de grote transitie die het zal doormaken, moeten naar behoren worden gefinancierd. De volgende langetermijnbegroting van de EU heeft een sleutelrol te vervullen als het erop aankomt te investeren waar dit het hardst nodig is en de particuliere en publieke investeringen aan te trekken die Europa nodig heeft. Begin dit jaar heeft de Commissie het **investeringsplan voor de Europese Green Deal** voorgesteld om in het komende decennium ten minste 1 biljoen EUR aan duurzame investeringen vrij te maken. De InvestEU-garantie zal dit ondersteunen door de risico's van particuliere middelen te verminderen. Om ervoor te zorgen dat duurzame investeringen een plaats krijgen in het hele financiële stelsel, zal een **vernieuwde strategie voor duurzame financiering** erop gericht zijn particuliere kapitaalstromen om te buigen naar groene investeringen. Het verankeren van een cultuur van duurzame corporate governance in particuliere ondernemingen zal even belangrijk zijn.

De transitie naar een klimaatneutraal continent zal alleen mogelijk zijn als die eerlijk en rechtvaardig is voor iedereen. Niemand mag achterblijven. Verschillende delen van Europa en de Europese economie zullen een grotere verandering doormaken dan de meeste andere. De Europese Unie moet de lidstaten ondersteunen met de gerichte investeringen die zij nodig hebben om die transitie te realiseren. Het begin 2020 voorgestelde **mechanisme voor een rechtvaardige transitie** en het bijbehorende **fonds voor een rechtvaardige transitie** zullen de meest getroffen regio's en sectoren ondersteunen. Het zal hen helpen hun economieën te moderniseren en te diversifiëren, en de sociale en economische kosten van de transitie te verlichten.

Ons klimaat en leefmilieu beschermen is een collectieve verantwoordelijkheid. We hebben met zijn allen de plicht om te handelen en de Europeanen hebben laten zien dat zij vastbesloten zijn om mee te veranderen. Het **Europees klimaatpact** zal al deze inspanningen samenbrengen en regio's, lokale gemeenschappen, het maatschappelijk middenveld, scholen, het bedrijfsleven en particulieren zullen daarbij worden betrokken.

2.2. *Een Europa dat klaar is voor het digitale tijdperk*

De digitale transitie heeft nu al een grote invloed op elk aspect van ons dagelijks leven en onze loopbaan. Zij biedt nieuwe mogelijkheden om contacten te leggen, te communiceren, maatschappelijke problemen op te lossen en zaken te doen. De Europese Unie heeft alle troeven om deze transformatie optimaal te benutten en een digitale leider te worden over de gehele linie. Zij moet het initiatief nemen op het gebied van de toekomstige technologieën met het grootste potentieel, en er tegelijkertijd voor zorgen dat de Europese aanpak menselijk, ethisch en op waarden gebaseerd is.

Een nieuwe **Europese datastrategie** zal ons in staat stellen de enorme waarde van niet-persoonsgebonden gegevens optimaal te benutten als een steeds groter wordend en herbruikbaar goed in de digitale economie. De Commissie zal ook een **witboek over artificiële intelligentie** voorstellen om de ontwikkeling en de toepassing ervan te ondersteunen en de volledige eerbiediging van de Europese waarden en de grondrechten te waarborgen. Artificiële intelligentie optimaal benutten zal ons helpen nieuwe oplossingen voor oude problemen te vinden en de tijd te verkorten die nodig is voor het uitvoeren van een breed scala van taken. We moeten echter een ecosysteem van vertrouwen tot stand brengen om ervoor te zorgen dat AI zich ontwikkelt binnen duidelijk omschreven ethische grenzen.

Een nieuwe **wet inzake digitale diensten** zal de eengemaakte markt voor digitale diensten versterken en kleinere bedrijven de nodige juridische duidelijkheid en een gelijk speelveld helpen verschaffen. De bescherming van burgers en hun rechten, niet in de laatste plaats hun vrijheid van meningsuiting, zal centraal staan in onze inspanningen.

Digitalisering en cyberbeveiliging zijn twee kanten van dezelfde medaille. Om de algemene cyberbeveiliging in de Unie verder te versterken, zal de Commissie de **richtlijn inzake de beveiliging van netwerk- en informatiesystemen herzien**. We zullen ook initiatieven voorstellen om digitale financiering robuuster te maken tegen cyberaanvallen, met inbegrip van een **voorstel over cryptoactiva**.

De versterking van het digitale leiderschap en de strategische autonomie van Europa zal een versterking van onze industriële en innovatiecapaciteit vergen. Om dit te ondersteunen zal de Commissie een alomvattende **nieuwe industriële strategie voor Europa** voorstellen, die de ecologische en digitale transitie ondersteunt en eerlijke concurrentie waarborgt. Dit zal worden ondersteund met een specifieke **kmo-strategie**, die het voor kleine en middelgrote ondernemingen gemakkelijker zal maken om te opereren, op te schalen en uit te breiden. Bijzondere aandacht zal worden besteed aan de media en de audiovisuele sector.

Om Europa geschikt te maken voor het digitale tijdperk, is het van essentieel belang dat de markten beter functioneren voor de consumenten, het bedrijfsleven en de samenleving. We kunnen alleen de vruchten plukken van onze unieke eengemaakte markt als de regels in de praktijk worden nageleefd. De Commissie zal daarom **verslag uitbrengen over de belemmeringen voor de eengemaakte markt** en een **actieplan voor de handhaving van de eengemaakte markt** voorstellen om te zorgen voor een betere uitvoering en handhaving. We moeten ook zorgen voor eerlijke concurrentie en een gelijk speelveld op de wereldmarkt. In een **witboek over een instrument betreffende buitenlandse subsidies** zal worden ingegaan op mogelijke nieuwe instrumenten om de versturende effecten van buitenlandse subsidies op de eengemaakte markt aan te pakken. Dit zal de basis helpen leggen voor een wetgevingsvoorstel in 2021.

Diensten die worden verleend via onlineplatforms hebben nieuwe mogelijkheden gecreëerd voor arbeid, zoals flexibiliteit voor werktijden. Er is echter steeds meer onzekerheid over een aantal kwesties in verband met platformarbeid. Het gaat onder meer over de arbeidssituatie en -voorwaarden, de toegang tot sociale bescherming en de toegang tot vertegenwoordiging en collectieve onderhandelingen. Daarom zullen wij volgend jaar met voorstellen komen om **de arbeidsomstandigheden van platformwerkers te verbeteren**.

Investerings in digitale vaardigheden zullen van essentieel belang zijn om de groeiende vaardigheidskloof en de veranderende werkpatronen aan te pakken en ervoor te zorgen dat Europa de sleuteltechnologieën terug beheerst en in handen heeft. In combinatie met de verbetering van de digitale geletterdheid zal dit de motor zijn van het **geactualiseerde actieplan voor digitaal onderwijs**. In een mededeling over de **toekomst van onderzoek en innovatie en de Europese onderzoeksruimte** zal worden bekeken hoe we de middelen beter kunnen bundelen en onze capaciteit op het gebied van onderzoek, innovatie en kennis kunnen verdiepen.

2.3. Een economie die werkt voor de mensen

De Europese economie groeit nu voor het zevende jaar op rij, een trend die dit jaar en volgend jaar wordt voortgezet. De werkgelegenheid heeft een recordhoogte bereikt en de werkloosheid bevindt zich op het laagste vastgestelde niveau sinds de eeuwwisseling. De werkloosheids- en armoedegraad blijven in sommige lidstaten echter te hoog. Er blijven ongelijkheden bestaan

en de regionale verschillen binnen landen zijn toegenomen. Er verschijnen wolken aan de horizon, die met name verband houden met een wereldwijde vertraging van de economie en aanzienlijke uitdagingen met zich zullen brengen.

Europa heeft een unieke sociale markteconomie die ons in staat stelt sociale rechtvaardigheid, duurzaamheid en economische groei te combineren. Dit draagt bij tot onze concurrerende duurzaamheid. Meer dan ooit zal het van belang zijn het sociale aspect en de markt samen te brengen wanneer we ons klaarmaken voor onze dubbele transitie. In haar mededeling over een **sterk sociaal Europa voor rechtvaardige transities** is de Commissie begonnen met een proces van dialoog en overleg ter voorbereiding van een actieplan voor de uitvoering van de **Europese pijler van sociale rechten**.

Tegelijkertijd zal de Commissie, in overleg met de sociale partners en alle relevante belanghebbenden, een rechtsinstrument over **eerlijke minimumlonen voor werknemers in de EU** voorstellen. Dit zal gebeuren met eerbiediging van nationale tradities en collectieve onderhandelingen. Een voorstel voor een **Europees herverzekeringstelsel voor werkloosheid** zal erop gericht zijn mensen die aan het werk zijn, te ondersteunen, en mensen die hun baan hebben verloren als gevolg van externe schokken, te beschermen, met name door steun te verlenen voor hun omscholing.

Een nieuwe **Europese kindergarantie**, die volgend jaar zal worden gepresenteerd, zal een belangrijk instrument zijn om armoede te bestrijden en ervoor te zorgen dat kinderen toegang hebben tot basisvoorzieningen. Om jongeren te helpen de onderwijs-, opleidings- en werkgelegenheidskansen te krijgen die zij nodig hebben, zal de Commissie de **jongerengarantie versterken**.

Sinds de recente financiële crisis hebben we aanzienlijke vooruitgang geboekt om de eurozone te versterken en de Europese economische en monetaire unie robuuster te maken. Er moeten echter nog belangrijke stappen worden gezet. De Commissie zal **het kader voor economisch bestuur evalueren** en een overzicht geven van de wijze waarop de begrotingsregels de afgelopen jaren hebben gewerkt. De evaluatie zal de aanzet geven tot een brede raadpleging van de lidstaten en andere belanghebbenden om te onderzoeken hoe het EU-kader voor economische governance kan worden verbeterd.

De Commissie zal toezicht blijven houden op de uitvoering van de beleidstoezeggingen die Bulgarije en Kroatië hebben gedaan met het oog op de toetreding tot het wisselkoersmechanisme, een cruciale stap in de richting van de invoering van de euro.

Het **actieplan kapitaalmarktenunie** zal gericht zijn op een betere integratie van de nationale kapitaalmarkten en het waarborgen van gelijke toegang tot investeringen en financieringsmogelijkheden voor burgers en bedrijven in de hele EU. In dit verband zal ook een initiatief ter versterking van de bescherming van investeringen binnen de EU worden voorgesteld. Deze werkzaamheden zullen, samen met de voltooiing van de bankenunie, na het vertrek van het Verenigd Koninkrijk steeds belangrijker worden en een essentiële rol spelen in de versterking van de internationale rol van de euro.

Om de integriteit van het Europese financiële stelsel te waarborgen en de risico's van instabiliteit te beperken, zal een nieuw **actieplan ter bestrijding van witwaspraktijken** worden opgesteld dat het toezichtstelsel en de handhaving van de regels moet verbeteren.

Technologische veranderingen en globalisering hebben nieuwe bedrijfsmodellen mogelijk gemaakt. Dit schept kansen, maar houdt ook in dat het internationale kader voor de vennootschapsbelasting gelijke tred moet houden. De Commissie zal een mededeling over

ondernemingsfiscaliteit voor de 21e eeuw presenteren, met bijzondere aandacht voor de fiscale aspecten die relevant zijn voor de eengemaakte markt. Dit zal worden aangevuld met een **actieplan ter bestrijding van belastingontduiking** en zorgen voor een eenvoudige en gemakkelijke belastingheffing.

De Commissie zal een **actieplan inzake de douane-unie** aannemen dat gericht is op drie pijlers: de bescherming van de grenzen waarborgen, de naleving van de regels bevorderen en het bestuur van de douane-unie verbeteren. De Commissie zal ook een **wetgevingsvoorstel inzake een éénloketsysteem voor de douane** aannemen om te zorgen voor betere bescherming van de grenzen en vereenvoudiging van de administratieve procedures voor ondernemingen.

2.4. Een sterker Europa in de wereld

Het op regels gebaseerde multilaterale systeem is van essentieel belang geweest voor het in stand houden van de vrede en stabiliteit sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog. Ondanks het feit dat dit systeem de afgelopen jaren zoals nooit tevoren onder druk is gezet, zal Europa zich altijd blijven inzetten voor **de handhaving, actualisering en opwaardering van de op regels gebaseerde wereldorde** zodat die geschikt blijft voor de wereld van vandaag. Tegelijkertijd moet Europa meer geopolitiek, meer verenigd en doeltreffender zijn in de wijze waarop het denkt en optreedt. Het moet investeren in allianties en coalities om onze waarden te bevorderen, de Europese belangen te bevorderen en te beschermen door open en eerlijke handel en de koppeling tussen ons intern en extern beleid te versterken.

De **Europese diplomatie** zal van essentieel belang blijven op alle continenten en ons helpen om samen te werken met onze partners, zowel bilateraal als in multilaterale kaders. De Commissie zal hierin ten volle haar rol spelen, onder meer door binnen haar bevoegdheid en haar mandaat te onderhandelen over overeenkomsten.

Een sterker Europa in de wereld houdt in dat nauw moet worden samengewerkt met onze burens en partners. In deze geest zullen de Commissie en de hoge vertegenwoordiger een nieuwe alomvattende **strategie voor Afrika** ontwikkelen om de economische betrekkingen te stimuleren, banen op beide continenten te creëren en ons partnerschap over de hele linie te verdiepen. Daarnaast zal de Commissie ernaar streven de onderhandelingen over een nieuwe partnerschapsovereenkomst tussen de EU en de landen van **Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan** af te ronden, ter vervanging van de overeenkomst van Cotonou die eind februari 2020 verstrijkt.

Dichter bij huis zal de Europese Unie zich inzetten voor de verdieping van haar **partnerschap met de Westelijke Balkan**, een regio waarmee zij zoveel deelt. Een geloofwaardig toetredingsperspectief voor de regio is van enorm strategisch belang voor de Unie en voor de regio zelf. Dit zal opnieuw worden bevestigd in de bijdrage van de Commissie aan de top EU-Westelijke Balkan in Zagreb in mei 2020. De Commissie zal blijven aandringen op de opening van toetredingsonderhandelingen met Noord-Macedonië en Albanië. Tegelijkertijd zal zij trachten de dynamiek te behouden door manieren te ontwikkelen **om het toetredingsproces te verbeteren**, onder meer wat betreft de methode voor de uitbreiding en een versterkt investeringskader.

Europa heeft een sterk partnerschap met zijn oostelijke burens tot stand gebracht, door een gemeenschappelijke ruimte van gedeelde democratie, welvaart, stabiliteit en nauwere samenwerking op te bouwen. Om de dynamiek van deze belangrijke relatie te handhaven en verder te versterken, zullen wij een **nieuw oostelijk partnerschap voor de periode na 2020**

voorstellen waarin een nieuwe reeks beleidsdoelstellingen voor de lange termijn wordt uiteengezet.

De Europese Unie is van mening dat er alleen met een sterke en doeltreffende Wereldhandelsorganisatie (WTO) sprake kan zijn van vrije, eerlijke en open handel. De Commissie is voornemens de leiding te nemen bij de internationale inspanningen en samen te werken met de partners om de WTO te hervormen. Wij zullen nog nadrukkelijker oproepen om eerlijke, doeltreffende en afdwingbare regels vast te stellen die een gelijk speelveld creëren voor alle handelspartners. De Commissie is daarom voornemens om, na de volgende ministeriële conferentie van de WTO in juni 2020, **een breed initiatief voor de hervorming van de WTO te lanceren**, met als doel tot een alomvattend akkoord te komen.

In het kader van onze inspanningen om de op regels gebaseerde wereldorde te verdedigen, zullen wij ook een mededeling over de **versterking van de economische en financiële soevereiniteit van Europa** opstellen. Daarbij zal worden voortgebouwd op de sterkere internationale rol van de euro. De mededeling zal het pad effenen voor een volgend jaar in te voeren versterkt sanctiemechanisme dat Europa beter bestand moet maken tegen extraterritoriale sancties van derde landen en de correcte handhaving van de door de EU opgelegde sancties moet waarborgen.

De Commissie zal nauw met de Raad samenwerken aan een actieplan inzake **mensenrechten en democratie** waarin de nadruk zal liggen op de leidende rol van de EU bij het vaststellen van normen inzake mensenrechten en het handhaven van het internationaal humanitair recht. De Commissie zal ook een actieplan inzake **gendergelijkheid en de versterking van de positie van de vrouw in de externe betrekkingen** voorstellen.

2.5. *Bevordering van onze Europese levenswijze*

De Europese manier van leven is opgebouwd rond onze waarden van solidariteit, gelijkheid en eerlijkheid. Het gaat om veiligheid, zekerheid, gemoedsrust, ondersteuning van de meest kwetsbaren in onze samenleving en bevordering van inclusie. Het gaat om het vinden van gemeenschappelijke oplossingen voor gezamenlijke uitdagingen, het toerusten van mensen met de vaardigheden die zij nodig hebben, en het investeren in hun gezondheid en welzijn. Het gaat erom de Europese samenlevingen sterker, samenhangender en veerkrachtiger te maken.

De Europese Unie speelt een belangrijke rol voor de gezondheid van de Europeanen. Wij willen dat Europa het voortouw neemt in de strijd tegen kanker. De Commissie zal het **Europees kankerbestrijdingsplan** voorstellen om de lidstaten te helpen de preventie en zorg op het gebied van kanker te verbeteren. De Commissie zal ook een **farmaceutische strategie voor Europa** lanceren om de kwaliteit en veiligheid van geneesmiddelen te blijven waarborgen en het mondiale concurrentievermogen van de sector te consolideren. Europa moet er ook voor zorgen dat alle patiënten kunnen profiteren van innovatie en tegelijkertijd de druk van de stijgende kosten van geneesmiddelen kunnen weerstaan.

De Europese manier van leven gaat onder meer om het bevorderen van vaardigheden, onderwijs en inclusie. Dit zorgt voor de instrumenten en de kennis die mensen in staat zal stellen om met de dubbele transitie om te gaan en er ten volle hun rol in te spelen. De Commissie is vastbesloten om **de Europese onderwijsruimte tegen 2025** te verwezenlijken. Dit vereist een benadering die de hele levenscyclus bestrijkt, vanaf jonge tot volwassen leeftijd. Wij zullen een nieuwe **vaardighedenagenda voor Europa** presenteren die moet helpen tekorten aan vaardigheden op te sporen en te verhelpen en omscholing te

ondersteunen. Wij zullen ook een nieuw **actieplan voor integratie en inclusie** voorstellen om ervoor te zorgen dat onze samenlevingen de meest kwetsbaren beschermen.

Een gevoel van veiligheid en gemoedsrust is een van de meest fundamentele en belangrijke prioriteiten voor Europeanen. Niets kan belangrijker zijn voor onze manier van leven dan de bescherming van onze kinderen. In deze geest zal de Commissie een EU-strategie uitstippelen voor een doeltreffendere **bestrijding van seksueel misbruik van kinderen**.

In de afgelopen jaren zijn nieuwe, steeds complexere grensoverschrijdende en sectoroverschrijdende bedreigingen voor de veiligheid aan het licht gekomen die wijzen op de noodzaak van nauwere samenwerking op het gebied van veiligheid op alle niveaus. De Commissie zal een nieuwe **EU-strategie voor de Veiligheidsunie** voorstellen om te bepalen op welke gebieden de Unie een toegevoegde waarde kan bieden om de lidstaten te ondersteunen bij het waarborgen van de veiligheid: van het bestrijden van terrorisme en georganiseerde criminaliteit, het voorkomen en opsporen van hybride dreigingen tot cyberbeveiliging en het vergroten van de veerkracht van onze kritieke infrastructuur. De Commissie zal ook het mandaat van Europol versterken om de operationele politiesamenwerking te versterken.

De EU heeft sinds de Europese migratieagenda van 2015 grote vooruitgang geboekt op het gebied van migratie en grenzen. Bij wijze van aanzet en nieuwe start zal de Commissie met een **nieuw migratie- en asielpact** komen. Omdat de interne en externe aspecten van migratie onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, zal daarbij een integrale benadering worden gevolgd. De hervorming van het gemeenschappelijk Europees asielbeleid zal een essentieel onderdeel van deze alomvattende aanpak blijven. De Commissie zal zorgen voor een veerkrachtiger, humaner en doeltreffender migratie- en asielstelsel, dat ook het vertrouwen in het Schengen gebied van vrij verkeer zal ondersteunen.

2.6. Een nieuwe impuls voor Europese democratie

Een sterke en levendige democratie in Europa verdedigen, is een kwestie van legitimiteit en vertrouwen. Democratie is een fundamentele waarde van onze Unie, samen met de grondrechten en de rechtsstaat. De Europese democratie staat echter voor tal van uitdagingen, zowel van buitenaf als van binnenuit.

Om hierop te reageren, zal de Commissie een **actieplan voor Europese democratie** presenteren teneinde de veerkracht van onze democratieën te helpen verbeteren en de dreiging van externe inmenging in de Europese verkiezingen aan te pakken. Het is gericht op bestrijding van desinformatie, aanpassing aan veranderende dreigingen en praktijken en ondersteuning van vrije en onafhankelijke media.

Om onze democratie verder te versterken zullen burgers, EU-instellingen en nationale, regionale en lokale politici de krachten bundelen in een debat tijdens de **conferentie over de toekomst van Europa**. De Commissie heeft haar ideeën over de conferentie in januari naar voren geschoven om snel met het Europees Parlement en de Raad overeenstemming te kunnen bereiken over de reikwijdte, organisatie en doelstellingen ervan.

De kracht van onze democratie is deels toe te schrijven aan onze vastbeslotenheid om de rechten en de rechtsstaat te handhaven. Het werk om deze te beschermen, stopt nooit. In het kader van het nieuwe rechtsstatelijkheidsmechanisme zal de Commissie haar eerste **jaarverslag over de rechtsstaat** opstellen, dat alle lidstaten zal bestrijken. Dit zal bijdragen tot de versterking van de Europese rechtsstatelijke cultuur in de EU. Zij zal ook een nieuwe

strategie voor de tenuitvoerlegging van het Handvest van de grondrechten voorstellen, met de nadruk op bewustmaking op nationaal niveau.

Gelijkheid is een kernwaarde van de Europese Unie en is een stimulans voor economische groei en maatschappelijk welzijn. De Commissie zal een **strategie voor gendergelijkheid** presenteren om de belangrijkste problemen aan te pakken waarmee vrouwen vandaag worden geconfronteerd, waaronder **gendergerelateerd geweld**. Ook economische onafhankelijkheid en toegang tot de arbeidsmarkt zullen aan bod komen. Er zullen voorstellen inzake loontransparantie worden ingediend.

De Commissie zal ook actie ondernemen om **de gelijke behandeling en een betere integratie van de Roma** te bevorderen. Een specifieke strategie zal de **gelijke behandeling van LGBTI's in de hele EU** helpen waarborgen. De bescherming van de meest kwetsbaren dient altijd bijzondere aandacht te krijgen. De Commissie zal een **EU-strategie voor de rechten van slachtoffers** vaststellen.

Als onderdeel van onze werkzaamheden om deze veranderingen beter te begrijpen en daarop te reageren, zal de Commissie een **verslag over de impact van de demografische veranderingen** presenteren. Daarbij zal worden bekeken hoe nieuwe demografische ontwikkelingen van invloed zijn op alle aspecten van sociaal en regionaal beleid, gezondheid, financiën, digitale connectiviteit, vaardigheden en integratie. De Commissie zal ook een **langetermijnvisie** voor plattelandsgebieden en een **groenboek over ouder worden** voorstellen.

De nieuwe **consumentenagenda** van de Commissie zal de bescherming van de consument afstemmen op de huidige realiteit, met name grensoverschrijdende en onlinetransacties. De consument zal daardoor in staat zijn weloverwogen keuzes te maken en een actieve rol te spelen in de ecologische en digitale transitie.

3. Evaluatie van in het kader van vorige mandaten voorgestelde initiatieven waarover nog geen overeenstemming is bereikt tussen het Europees Parlement en de Raad

Om ervoor te zorgen dat onze inspanningen gericht zijn op het verwezenlijken van de belangrijkste prioriteiten die wij voor dit mandaat hebben vastgesteld, heeft de Commissie alle voorstellen die nog door het Europees Parlement en de Raad moeten worden goedgekeurd, zorgvuldig onderzocht om te beoordelen of zij moeten worden gehandhaafd, gewijzigd of ingetrokken¹. Bij haar beoordeling is de Commissie nagegaan of de hangende voorstellen in overeenstemming zijn met onze kernprioriteiten, of zij nog steeds geschikt zijn om de huidige uitdagingen aan te pakken en met succes kunnen worden uitgevoerd, en of er redelijke vooruitzichten zijn dat zij in de nabije toekomst worden aangenomen. Wij hebben ook de standpunten van het Parlement en de Raad zorgvuldig afgewogen.

Uit deze diepgaande analyse van de wetgevingsvoorstellen die momenteel in behandeling zijn bij het Parlement en de Raad, heeft de Commissie afgeleid dat er daarvan 32 moeten worden ingetrokken.

¹ Overeenkomstig artikel 39 van het Kaderakkoord over de betrekkingen tussen het Europees Parlement en de Europese Commissie (PB L 304 van 20.11.2010): “De Commissie beziet aan het begin van de ambtstermijn van de nieuwe Commissie alle hangende voorstellen, om deze politiek te bevestigen of in te trekken, waarbij zij naar behoren rekening houdt met de standpunten die het Parlement te kennen heeft gegeven”. Ook het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven (PB L 123 van 12.5.2016) bevat bepalingen over het intrekken van hangende voorstellen.

De Commissie blijft ten volle achter de hoofddoelstellingen van veel van die voor intrekking aangemerkte voorstellen staan. De vooruitgang in die dossiers vereist echter een stap terug om na te gaan hoe de doelstellingen ervan op de meest efficiënte manier kunnen worden bereikt.

Alle voorstellen die de Commissie voornemens is in te trekken, en de redenen daarvoor, zijn opgenomen in bijlage IV.

Alvorens met de intrekking door te gaan, zal de Commissie het Europees Parlement en de Raad raadplegen over de voorgestelde lijst. De Commissie heeft uit de resterende hangende initiatieven de wetgevingsinitiatieven geselecteerd die in 2020 prioriteit moeten krijgen in het wetgevingsproces; die zijn opgenomen in bijlage III.

4. Betere regelgeving, beleidsvorming, en tenuitvoerlegging en handhaving van EU-recht

De Commissie heeft een ambitieuze agenda voorgesteld om te investeren in onze mensen, onze planeet en de economie, in samenwerking met andere EU-instellingen, lidstaten, regio's en actoren uit het maatschappelijk middenveld. **Betere regelgeving blijft de kern van onze beleidsvorming.** Deze Commissie is vastbesloten beleid te maken en uit te voeren dat tastbare resultaten op het terrein oplevert en het leven voor mensen en bedrijven gemakkelijker maakt. In het kader van de bij de Europese Green Deal aangegane verbintenis zullen alle initiatieven voldoen aan **het groene principe van “niet schaden”**.

Als onderdeel van de voortdurende inspanningen om de beleidsvorming te verbeteren, zal de Commissie haar eerste **prognoseverslag** opstellen. Daarin zullen de belangrijkste tendensen en de mogelijke gevolgen ervan voor het beleid in kaart worden gebracht. Het zal helpen om het publieke debat over strategische kwesties op lange termijn in gang te zetten en aanbevelingen te doen die bijdragen tot het halen van de doelstellingen die Europa zelf heeft vastgesteld. De Commissie zal een **mededeling over betere regelgeving** presenteren. De Commissie zal ernaar streven bewijsmateriaal uit evaluaties te versterken, prognoses in haar regelgevingsinstrumenten te integreren, het concept van “actieve” subsidiariteit toe te passen en efficiëntere raadplegingen van burgers te ontwikkelen.

De Commissie zal ook een nieuw instrument ontwikkelen op basis van de **“One In, One Out”-benadering** om ervoor te zorgen dat nieuwe administratieve lasten worden gecompenseerd door burgers en bedrijven — met name kmo's — vrij te stellen van vergelijkbare administratieve kosten op EU-niveau op hetzelfde beleidsterrein. Deze benadering zal onze sociale en ecologische normen niet afzwakken en zal ook niet op zuiver mechanische wijze worden toegepast. Het doel is ervoor te zorgen dat EU-wetgeving de eindgebruikers ten goede komt zonder onnodige lasten voor burgers en bedrijven, met name kmo's. Daartoe moeten we EU-wetgeving opstellen vanuit het standpunt van de gebruiker en consequent het “digital-by-default”-beginsel toepassen.

De vereenvoudiging en de vermindering van de lasten zullen gebaseerd zijn op nauwe samenwerking met de medewetgevers, de lidstaten, de regio's en de lokale autoriteiten. De Commissie heeft zich ertoe verbonden te zorgen voor maximale voordelen voor burgers en bedrijven en tegelijkertijd onnodige lasten te vermijden. Om die belofte gestand te doen, zal zij het **platform “Fit-for-future”** opzetten voor nationale overheden, regio's, sociale partners, kleine en grote ondernemingen, alsook ngo's die actief zijn op het gebied van, onder meer, consumentenzaken, gezondheid en milieu. Op dit platform zal worden onderzocht welke de mogelijkheden zijn voor vereenvoudiging, lastenverlichting, digitalisering en controle van de toekomstbestendigheid van de wetgeving.

Wetgeving kan alleen haar nut hebben als zij op uniforme wijze ten uitvoer wordt gelegd. In deze geest zal de Commissie **nauwgezet blijven toezien op de omzetting en toepassing van bestaande wetgeving**. Zij zal een dialoog aangaan met de lidstaten om de problemen beter te begrijpen, oplossingen te vinden en uiteindelijk tijd en geld te besparen in het proces. In gevallen waarin de dialoog niet tot resultaten leidt, **zal de Commissie niet aarzelen om zo nodig krachtige en doeltreffende handhavingsmaatregelen** te nemen.

5. Conclusie

Dit werkprogramma en het eerste jaar van dit mandaat zullen de visie, de richting en het tempo voor de komende vijf jaar bepalen. De eerste 100 dagen zullen van cruciaal belang zijn; het werk dat dan wordt geleverd, zal fungeren als een intentieverklaring voor de Europeanen waaruit moet blijken dat hun Unie een antwoord heeft op de ambitie en de oproep die in de verkiezingen van vorig jaar zijn uitgesproken.

Bij elk van de initiatieven die in dit werkprogramma zijn opgenomen, gaat het er uiteindelijk om ten dienste te staan van de Europese burgers: om het leven gemakkelijker en gezonder te maken, samenlevingen eerlijker en rechtvaardiger, kansen gevarieerder en toegankelijker, en economieën moderner en meer gericht op bredere doelstellingen. Zij kunnen onze Unie echter alleen op die manier ten dienste staan als de Europese lidstaten en de Europese instellingen samenwerken om voorstellen in wetgeving en vervolgens in de praktijk om te zetten. De Commissie is vastbesloten om als partners samen te werken met het Europees Parlement en de Raad om dat waar te maken.

Bij de uitvoering van dit werkprogramma zal de Commissie ook uitleggen wat wij doen en de standpunten van burgers meenemen, onder meer via de conferentie over de toekomst van Europa. Samen met onze werkzaamheden op het gebied van prognoses zal deze betrokkenheid een belangrijk onderdeel vormen van de besluitvorming over toekomstige prioriteiten, beleidslijnen en werkprogramma's.

Door een beroep te doen op alle sterke punten van Europa, door de banden aan te halen tussen burgers en degenen die hun ten dienste staan, en door ervoor te zorgen dat onze instellingen samenwerken, kunnen we in de komende vijf jaar en daarna samen de kansen benutten die voor ons liggen. Intern de lat hoger leggen om in de wereld een leidende rol spelen.